

PhDr. JOZEF PAULÍK, CSc., ŠEŠŤDESIATROČNÝ

Doba sa mení, roky sa naplňujú, no osobnosť Jozefa Paulíka zostáva tá istá. Je mojím generačným druhom, kolegom a priateľom od vstupu na vysokú školu. Preto bez nadsadenia môžem sa o jubilantovi vysloviť: je stále tým istým zanieteným bádateľom, vždy nespokojný s už vykonaným, hľadajúci nové riešenia a odpovede na otázky, ktoré v našej disciplíne neubúdajú, ba skôr, úmerne k jej rozvoju, pribúdajú. Nie je to však len vedecký profil jubilanta, celej archeologickej obci dobre známy a pred desiatimi rokmi hodnotený (Zborník Slovenského národného múzea — História, 21, 1981, s. 267—273). Nezmenili sa ani jeho ľudské postoje a vzťah k okoliu. Jeho nezištná ochota pomáhať a poradiť mladým adeptom archeológie je dobre známa. Dvere jeho pracovne boli vždy a sú naďalej široko otvorené každému, kto stojí o dialóg, o výmenu názorov na súčasné trendy, výsledky bádania i perspektívy archeológie. Rovnako dobre poznáme jeho invenciu, nápaditosť, koncepčné myslenie a hľadanie súvislostí pri odhaľovaní tajomstiev minulého života, zaviateho vekmi zabudnutia. Záujem Jozefa Paulíka je široký. No azda budete so mnou súhlasiť, ak si myslím, že najvýraznejšie sa do dejín slovenskej archeológie zapísal bádáním o mladšej dobe bronzovej. Osídleniu ľuďom čačianskej a velatickej fázy stredodunajských popolnicových polí venoval toľko pozornosti, že by sa mohlo zdať, že všetko je už povedané a že iba prípadné nové nálezy môžu niečo pozmeniť či doplniť. Jubilant nás však presvedčil a presvedčuje o opaku. Mnohé, zväčša ním samým dávnejšie preskúmané objekty a nálezy systematicky prehodnocuje a doplňuje o nové poznatky. V posledných rokoch to bola najmä mohyla z Dedinky. Analýza obsahu hrobov pod mohylou i rekonštrukcia slávnostného kroja ženy, neušli pozornosti medzinárodného archeologického bádania. Obsah najbohatšieho, výnimočne nevytlúpaného hrobu mladej devy z Dedinky dostal miesto medzi 11 „najbohatšími a najvýznamnejšími“ hrobmi žien z 13. storočia pred n. l. v celom starom svete. Žena z Dedinky sa dostala po bok takých mien, akou bola egyptská kráľovná Nofretari, izraelská charizma-



tická „sudkyňa“ Debora či Fu Han, kráľovná ríše Šang v Číne, aby som menovala len najznámejšie. Nové ricšenie hľadá J. Paulík pre niektoré, doteraz funkčne neujasnené pamiatky z mohýl čačianskej kultúry. Vracia sa i k takým, ktoré môžu meniť pohľad na pohlavie pochovaných, a tým i na sociálno-spoločenské vzťahy komunity čačianskej kultúry a jej nadradenej zložky vojenských náčelníkov.

Nadalej nenecháva bokom ani terén. Vždy vedel z neho vyčítať podstatné a postaviť sa k výskumu tak, aby mu bol zdrojom informácií, nevyhnutných pri hľadaní zmyslu a poslania toho-ktorého objektu ako výsledku ľudského snaženia generácií pravekých obyvateľov Slovenska. Tu sa pristavím iba pri poslednom, v súčasnosti prebiehajúcim výskume hradiska ľudu velatickej kultúry nad vyhľadávanou pútnickou lokalitou Mariankou. Je logickým pokračovaním bádateľsko-výskumnej činnosti jubilanta, ktorej ťažisko sám vidí vo výskume čačianskych a velatických osád a hradísk na Slovensku, ktoré z veľkej časti sám objavil.

Jozef Paulík je vedeckým pracovníkom a zároveň múzejníkom. Roky strávené v Slovenskom národnom múzeu ho oprávnilí, aby sa v súčasnosti podieľal na návrhu novej koncepcie a usporiadaní archeologických fondov vo výstavných priestoroch Slovenského národného múzea. Je to neľahká úloha, na ktorú sa kolektív múzea podujal. Všetci vieme, že zladať požiadavky vedy i najširšej verejnosti a nájsť onú zlatú cestu sa môže podariť iba tomu, kto aj srdcom priľnul k dedičstvu a odkazu našich dávnych predchodcov. Jozef Paulík takým je a aj tejto úlohy sa dobre zhostil. Teraz treba len čakať na realizáciu zámerov kolektívu, citlivý prístup výtvarníka a architekta, aby z libreta a scenára, na ktorom sa podieľal i Jozef Paulík, vzišiel výsledok, aký si všetci predstavujeme a želáme.

Veľa by sa dalo ešte povedať o Jozefovi Paulíkovi ako vedcovi a človekovi. Hodnotenie by však nebolo na mieste a bolo by predčasné. Životné

jubileum Jozefa Paulíka neuzatvára ani jednu z jeho činností, ktorých tok, pevne verím, sa ešte dlho nezastaví a bude pokračovať tak, ako to od neho očakávajú jeho priatelia, spolupracovníci a celá archeologická obec. Môj príspevok nie je teda hodnotením, ale úprimnou gratuláciou k životnému jubileu a príležitosťou zaželať mu ešte veľa tvorivých síl, neutíchajúcej energie a zdravia do ďalších rokov života i osobného šťastia, ktoré vždy nachádzal v práci pre rozvoj slovenskej archeológie.

Mária Novotná

BIBLIOGRAFIA PRÁC PhDr. JOZEFA PAULÍKA, CSc.
(1981—1991)

1981

Začiatky hlinenej plastiky na Slovensku. ARS, 77, s. 10—20.
Zisťovací archeologický výskum v Dedinke. AVANS v roku 1980, s. 160.
A szlovák Illász. In: Természet és társadalom, 21—1, s. 42—47.

1982

Hromadný nález sitnianskeho typu z Očovej, okr. Zvolen. Zborník SNM, 76, História, 22, s. 19—27.
Zisťovací výskum opevnenej osady čačianskej kultúry v Ipeľskom Sokolci. AVANS v roku 1981, s. 217—218.

1983

Osada z doby bronzovej v Pobedime. Bratislava (spolu s E. Studeníkovou). Fontes VI. Mohyla čačianskej kultúry v Dedinke, okres Nové Zámky. Zborník SNM, 77, História, 23, s. 31—61.
Postavenie eponymnej mohyly v Čake vo svetle nových poznatkov o výskume mohýl. Študijné Zvesti AŮ SAV, 20, s. 79—85.
Príspevok k vystihnútiu niektorých sídliskových zákonitostí v mladšej dobe bronzovej. SBFFB, E-28, s. 291—298.
Doplňovací výskum mohyly v Šuranoch. AVANS v roku 1982, s. 195.
Druhý rok výskumu opevnenej čačianskej osady v Ipeľskom Sokolci. AVANS v roku 1982, s. 196.
Nález podkovy v Bratislave. AVANS v roku 1982, s. 196—197.
Osídlenie z mladšej doby bronzovej v Salke. AVANS v roku 1982, s. 197—198.
Praveké ostrovné osady v Bielovciach. AVANS v roku 1982, s. 198.

1984

Čačianska mohyla v Dedinke, okres Nové Zámky (II). Zborník SNM, 78, História, 24, s. 27—46.
Bronzový diadém z Dedinke, okres Nové Zámky. Zborník prác Ludmily Kraskovskej (k životnému jubileu). Bratislava, s. 39—47.
Ďalší rok výskumu v Ipeľskom Sokolci. AVANS v roku 1983, s. 173—174.
Významný mladopaleolitický nález v Salke. AVANS v roku 1983, s. 175.

1985

Posledný rok výskumu na opevnenej výšinnej osade čačianskej kultúry v Ipeľskom Sokolci. AVANS v roku 1984, s. 184—187.

Čačianska mohyla v Dedinke, okres Nové Zámky (III). Zborník SNM, 79, História, 25, s. 37—50.

1986

Čačianska mohyla v Dedinke, okres Nové Zámky (IV). Zborník SNM, 80, História, 26, s. 69—106.

Sonda do praveku (Praveká dedina pod Vysokými Tatrami). Ozveny histórie — Vlastivedná príloha Podtatranských novín, 12—2.

Novotný B. a kol.: Encyklopédia archeológie, Bratislava, 20 hesiel.

1987

Výskum velatického hradiska v Marianke. AVANS v roku 1986, s. 84.

Praveké hradisko v Malých Karpatoch. In: Kráasy Slovenska.

Z muzeálnych zbierok. Nástenný kalendár na rok 1987.

Kult vody: Príroda a spoločnosť, 36, s. 33—36.

A víz őskori kultusza. In: Természet és társadalom, 27, s. 59—63.

1988

Druhý rok výskumu v Marianke. AVANS v roku 1987, s. 107.

K bojovníckemu výstroju v mladšej dobe bronzovej. Zborník SNM, 82, História, 28, s. 11—25.

1989

Neskoroeneolitická mohyla v Šuranoch, okr. Nové Zámky, AR, 41, s. 368—378 (spolu M. Novotnou).

Očkov — archeologická prírodná rezervácia. In: Osvetová práca, 8, s. 37—38.

Plavecké Podhradie — vrch Pohanská. In: Osvetová práca, 12, s. 35—36.

Zlato z praveku Slovenska. In: Príroda a spoločnosť, 12, s. 56—58.

Dórovia na Slovensku? In: Nedeľná Pravda, 15. 9. 1989.

1990

Výskum protitureckej opevnenej polohy v Palárikove. Zborník SNM, 84, História, 30, s. 85—105

Mladopaleolitické sídlisko v Salke. AR, 42, s. 13—21 (spolu s J. Hromadom).

Mohyly z mladšej doby bronzovej na Slovensku. Sprievodca po výstave. Bratislava.

Archeologický výskum v Marianke. AVANS v roku 1989.

Dedinka — nálezisko svetového významu. In: Osvetová práca 14, s. 36, 37.

Mohyla v Čake a čakanská kultúra. In: Osvetová práca.

Ženský odev v mladšej dobe bronzovej vo svetle archeologických výskumov. Múzeum, 4.

Pyramídy na Slovensku. In: Kam v Bratislave 8, s. 28, 29.